МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ФАКУЛЬТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ

Кафедра бізнес - адміністрування і менеджменту зовнішньоекономічної діяльності

Кваліфікаційна робота
бакалавра

на тему: «Сучасні методики стратегічного планування на ПАТ «ЗАПОРІЖЖЯОБЛЕНЕРГО»»

Виконав : студент 4 курсу, групи 6.0730-зед-
спеціальності 073 менеджмент освітньої програми
Менеджмент міжнародного бізнесу
Яковенко Д.І.
Керівник : доц. кафедри бізнес-адміністрування і
менеджменту зовнішньоекономічної діяльності,
к.ф.н., доц.
Олійник О.М.
Рецензент : завідувач кафедри бізнес-адміністрування
і менеджменту зовнішньоекономічної діяльності,
доктор наук з державного управління, професор
Бікулов Д. Т.

Запоріжжя – 2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет менеджменту
Кафедра бізнес-адміністрування і менеджменту зовнішньоекономічної діяльності
Освітньо-кваліфікаційний рівень бакалавр
Спеціальність 073 Менеджмент
Освітня програма Менеджмент міжнародного бізнесу

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри _____
Д.Т. Бікулов
«____» _____2024 року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ БАКАЛАВРА

Яковенко Дмитро Ігорович

1. Тема роботи «Сучасні методики стратегічного планування на ПАТ «ЗАПОРІЖЖЯОБЛЕНЕРГО»»
керівник роботи: Олійник Олександр Миколайович, доц. кафедри бізнес-адміністрування і менеджменту зовнішньоекономічної діяльності, к.ф.н.
затверджені наказом ЗНУ від 27.12.2023 року № 2227-с

2. Строк подання студентом роботи 25.05.2024 р.

3. Вихідні дані до роботи навчальні посібники, монографії, періодичні та аналітичні вітчизняні та зарубіжні матеріали, фінансова звітність підприємства, інтернет ресурси

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)
1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПЛАНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ

2. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПЛАНІВ ПІДПРИЄМСТВ

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень) _
2 таблиць
6 рисунків

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	Олійник О.М.		
2	Олійник О.М.		

7. Дата видачі завдання 01.10.2023 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Затвердження теми кваліфікаційної роботи у наукового керівника.	01.10.2023	
2.	Затвердження змісту роботи.	02.10.2023	
3.	Огляд літератури за темою кваліфікаційної роботи.	03.10.23-13.11.23	
4.	Розробка чернетки І розділу кваліфікаційної роботи.	14.11.23-23.12.23	
5.	Написання І розділу кваліфікаційної роботи.	24.12.23-31.01.24	
6.	Збір розрахунково-аналітичного матеріалу за темою.	01.02.24-21.02.24	
7.	Розробка чернетки ІІ розділу кваліфікаційної роботи.	22.02.24-20.03.24	
8.	Написання ІІ розділу кваліфікаційної роботи.	21.03.24-29.04.24	
9.	Оформлення кваліфікаційної роботи згідно вимог.	30.04.24-08.05.24	
10.	Попередній захист кваліфікаційної роботи.	09.05.2024	
11.	Проходження нормоконтролю.	10.05.24-20.05.24	
12.	Подання кваліфікаційної роботи на кафедру.	25.05.2024	
13.	Захист кваліфікаційної роботи.	травень 2024	

Студент _____ Д.І. Яковенко
(підпис) (ініціали та прізвище)

Керівник роботи _____ О.М. Олійник
(підпис) (ініціали та прізвище)

Нормоконтроль пройдено
Нормоконтролер _____ Т. М. Магомедова
(підпис) (ініціали та прізвище)

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційної роботи бакалавра «Сучасні методики стратегічного планування на ПАТ «ЗАПОРІЖЖЯОБЛЕНЕРГО»: 40 с., 8 рис., 6 табл., 18 джерел.

Актуальність теми управління стратегічним плануванням енергетичного підприємства не викликає сумнівів, оскільки саме стратегічне планування є слабким місцем будь-якого підприємства, особливо такого, що має надзвичайну важливість для життєдіяльності територіальної громади.

Мета роботи – розробка підходів та формування методики ефективного стратегічного планування для енергетичного підприємства – монополіста.

Для досягнення поставленої мети було поставлено та виконано низку науково-дослідницьких завдань:

- скомпонувати понятійний апарат в сфері стратегічного планування;

- проаналізувати ефективний досвід просування енергетичної продукції промислового та побутового призначення продукції;

- запропонувати ефективну модель стратегічного планування в умовах воєнного часу та значних торговельних обмежень.

В роботі реалізується теорія стратегічного планування, як комплекс планів, який заснований на прагненні до максимізації прибутку та переходу на інноваційне виробництво продукту. Акцентуються такі моменти, як: децентралізація вироблення та розподілу енергії, створення поясів безпеки та розвиток альтернативних джерел електроенергії.

ЕНЕРГЕТИКА, ЕКСПОРТ, СПОЖИВАЧІ, ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИРОБНИЦТВО, ПРОСУВАННЯ ТОВАРУ, РИНОК, СЕГМЕНТ, УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ

ABSTRACT

Bachelor's qualification work "Modern methods of strategic planning at PJSC "ZAPORIZHJIAOBLENERGO": 40 pages, 8 figures, 6 tables, 18 sources.

The relevance of the topic of managing the strategic planning of an energy enterprise is beyond doubt, since strategic planning itself is a weak point of any enterprise, especially one that is extremely important for the vital activity of a territorial community.

The purpose of the work is the development of approaches and the formation of effective strategic planning methods for an energy company - a monopolist.

To achieve the set goal, a number of scientific and research tasks were set and completed:

- to compose a conceptual apparatus in the field of strategic planning;

- to analyze the effective experience of promoting energy products for industrial and household purposes;

- to propose an effective model of strategic planning in the conditions of wartime and significant trade restrictions.

ENERGY, EXPORT, CONSUMER, SUPPLY, MANUFACTURING, PROMOTION, MARKET, SEGMENT, PROFIT MANAGEMENT

ЗМІСТ

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ БАКАЛАВРА……. 2
РЕФЕРАТ…….. 5
ABSTRACT……... 6
ВСТУП…….. 9
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПРОБЛЕМАТИКИ ДОСЛІДЖЕННЯ ……. 10
1.1 Понятійно-категоріальний апарат сфери дослідження…….. 10
1.2 Загальний опис сфери дослідження……. 15
1.3 Методи дослідження та способи досягнення мети……. 17
РОЗДІЛ 2 СПЕЦИФІКА ВПРОВАДЖЕННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ЯК ГОЛОВНИЙ ФАКТОР РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ …… 19
2.1 Організаційно-економічна характеристика об’єкта дослідження…….. 19
2.2 Аналіз сфери зовнішньоекономічної діяльності об’єкта…….. 24
2.3 Виявлення слабких місць та проблем……. 32
2.4 Шляхи вдосконалення діяльності об’єкта 35
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ……. 38
ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ…… 40

ВСТУП

Дипломна робота бакалавра на тему: «Сучасні методики стратегічного планування на ПАТ «ЗАПОРІЖЖЯОБЛЕНЕРГО» в умовах торговельних обмежень» в умовах воєнного часу є комплексним науковим дослідженням проблеми виживання великого енергетичного підприємства в умовах війни, обмежень, які виникають у зв'язку із динамікою бойових дій та відповідних наслідків ракетних ударів, руйнування ланцюгів генерації, обмежувальних санкцій відносно звичних клієнтів підприємства, мобілізації промислово-виробничого персоналу енергетичного дефіциту та бідності тощо.

Мета роботи – встановити ефективний механізм плпнування, які підприємство використовує для власного розвитку

Для досягнення мети встановлено та виконано наступні завдання:

- проаналізувати існуючі механізми планування підприємства ПАТ «Запоріжжяобленерго»;
- розглянути фактичну економічну ситуацію на ПАТ «Запоріжжяобленерго», що склалась у результаті дії військового стану та його наслідків;
- сформулювати низку пропозицій стосовно управління продажами та можливості використання нових каналів збуту з метою реінвестування та розвитку агропідприємства.

В роботі розглянуто теоретичне питання управління продажами, в результаті основної операційної діяльності підприємства та реінвестування у його розвиток, враховуючи наслідки війни та втрату більшої частини посівних активів компанією власника.

Так, сумарні можливості підприємства ПАТ «Запоріжжяобленерго» до війни та часткової окупації Запорізької області складали.

1,1 МВ потужностей генерації та розподілу у Запорізькому, Веселівському, Якимівському районах, 290 осіб – штатного персоналу, в тому числі висококваліфіковані фахівці.

Валовий дохід підприємства досягав 1,280 млн. грн щороку та постійно зростав до 15-20% та особливо за рахунок інвестиційної діяльності.

Війна примусила скоротити виробничу діяльність на 65%, що є інтегрованим показником для всіх сфер бізнесу в тому числі – продажах, що має стати майбутнім драйвером змін та розвитку підприємства.

Управління продажами агропідприємства можливе за дотриманням деяких важливих умов фінансової та господарської діяльності.

По-перше, необхідна належна прибутковість, тобто спроможність підприємства здійснювати продаж, утримувати свою частку ринку та отримувати відповідну ціну за продукцію в цільових регіонах.

Другим важливим фактором є можливість зменшення видатків, особливо – умовно-змінних, тобто тих, розмір яких залежить від обсягів продукції, що випускається підприємством для зовнішнього ринку в режимі експорту.

Налагодження схеми управління продажами та їх каналів дозволить правильно розподіляти напрямки експорту, формувати відповідні експортні партії для відправлення в інші регіони та забезпечувати розвиток підприємства, його поточні коротко та середньотермінові зобов’язання перед засновниками.

Роботу виконано із використанням традиційних методів наукового дослідження, аналізу літератури, історичного досвіду підприємства та дій аналогічних суб’єктів господарювання у критичних ситуаціях, досвіду післявоєнного відновлення країни.

РОЗДІЛ 1
ТЕОРІЯ ТА МЕТОДОЛОГІЯ ЕНЕРГЕТИЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

1.1. Основні поняття і категорії енергетичного менеджменту

Енергетичний менеджмент – це комплексна діяльність, спрямована на раціональне використання енергії, підвищення енергоефективності та зниження витрат на енергоресурси в організаціях, промислових підприємствах, будівлях та інших сферах. Це міждисциплінарна галузь, яка охоплює технічні, економічні та екологічні аспекти управління енергією.

Основні аспекти енергетичного менеджменту:

1. Моніторинг енерговикористання промисловістю.

Включає збір і аналіз даних про споживання енергії в різних процесах і системах. Це допомагає виявити неефективні ділянки та визначити можливості для підвищення ефективності. 2. Оцінка енергоефективності на кожному етапі споживання.

Визначення рівня енергоефективності на основі зібраних даних, аналізу показників ефективності і порівняння з стандартами та найкращими практиками в галузі. 3. Планування заходів з енергозбереження:

Розробка і впровадження планів з підвищення енергоефективності, включаючи модернізацію обладнання, впровадження нових технологій, зміни в організації виробничих процесів та впровадження систем управління енергією.

4. Впровадження енергоефективних технологій:

Інвестиції в нові технології та обладнання, які дозволяють зменшити енергоспоживання та підвищити ефективність використання енергоресурсів.

5. Навчання та мотивація персоналу. Важливим аспектом енергетичного менеджменту є навчання співробітників щодо методів збереження енергії та заохочення їх до активної участі в програмах енергозбереження.

6. Моніторинг і контроль за виконанням заходів:

Постійний контроль за виконанням запланованих заходів і коригування дій у разі потреби. Це включає регулярні перевірки, аналіз ефективності впроваджених заходів і оновлення планів.

7. Оцінка та звітність. Регулярна оцінка результатів і складання звітів, які допомагають аналізувати досягнення, виявляти проблеми та планувати подальші кроки.

8. Системи енергоменеджменту. Впровадження систем енергоменеджменту, таких як ISO 50001, які встановлюють стандарти для управління енергією та забезпечують системний підхід до енергоефективності.

Цілі енергетичного менеджменту:

1. Зменшення витрат на енергію у промисловості та комунальній сфері:

Зниження енергоспоживання без зменшення обсягів виробництва або погіршення якості продуктів чи послуг.

2. Підвищення енергоефективності:

Оптимізація використання енергоресурсів, що дозволяє досягти кращих результатів при меншому споживанні енергії.

3. Зниження впливу на навколишнє середовище:

Зменшення викидів парникових газів та інших забруднювальних речовин, що сприяє екологічній стійкості.

4. Покращення конкурентоспроможності:

Енергоефективні підприємства мають нижчі витрати на виробництво, що робить їх більш конкурентоспроможними на ринку.

5. Виконання нормативних вимог:

Дотримання законодавства та стандартів щодо енергозбереження та охорони навколишнього середовища.

Інструменти енергетичного менеджменту:

1. Енергетичний аудит:

Комплексний аналіз споживання енергії на підприємстві або в будівлі з метою визначення джерел втрат енергії та розробки рекомендацій щодо їх усунення.

2. Енергоефективні контракти (ЕСКО):

Контракти, за якими спеціалізовані компанії (енергосервісні компанії) надають послуги з підвищення енергоефективності та гарантують досягнення певного рівня енергозбереження.

3. Технології моніторингу та управління:

Використання сучасних систем автоматизації, таких як SCADA або BMS, для моніторингу та управління енергоспоживанням.

4. Інформаційні системи та програмне забезпечення:

Використання спеціалізованих програм для аналізу енергоспоживання, моделювання та планування заходів з енергозбереження.

Енергетичний менеджмент є ключовим елементом стратегії стійкого розвитку підприємств та організацій, що дозволяє ефективно використовувати ресурси, знижувати витрати та вплив на навколишнє середовище.

1.2. Функціонування ринку електроенергії в Україні

Ринок електроенергії в Україні функціонує за моделлю, що включає кілька основних сегментів, які забезпечують виробництво, постачання та споживання електроенергії. Ця модель була введена в дію в липні 2019 року відповідно до Закону України “Про ринок електричної енергії”. Основні сегменти ринку включають:

1. Оптовий ринок електроенергії

Оптовий ринок електроенергії включає торгівлю великими обсягами електроенергії між виробниками, постачальниками, трейдерами та споживачами. Цей ринок поділяється на кілька сегментів:

А. Ринок двосторонніх договорів з промисловими споживачами.

Цей сегмент передбачає укладення довгострокових угод між виробниками та споживачами (або постачальниками) електроенергії. Двосторонні договори дозволяють фіксувати ціну та обсяги поставок на тривалий період.

Б. Ринок “на добу наперед” (РДН)

РДН є основним ринком, де відбувається торгівля електроенергією на наступну добу. Торгівля здійснюється через аукціони, де учасники подають заявки на купівлю та продаж електроенергії. Ціни встановлюються на основі рівноваги між попитом і пропозицією.

В. Внутрішньодобовий ринок (ВДР)

ВДР дозволяє учасникам ринку коригувати свої обсяги купівлі та продажу електроенергії протягом доби. Цей ринок забезпечує гнучкість для балансування системи.

Г. Балансуючий ринок в залежності від дефіциту.

Балансуючий ринок відповідає за забезпечення балансування виробництва та споживання електроенергії в реальному часі. Якщо попит або пропозиція змінюються, на цьому ринку здійснюються операції для забезпечення стабільності системи.

2. Ринок роздрібної торгівлі електроенергією

Цей ринок включає постачання електроенергії кінцевим споживачам — домогосподарствам, бізнесам та державним установам.

Основні учасники:

А. Постачальники електроенергії – підприємства, які виробляють електроенергію.

Постачальники купують електроенергію на оптовому ринку та продають її споживачам. Вони можуть пропонувати різні тарифні плани та умови обслуговування.

Б. Споживачі електроенергії – комунальна сфера та промислові підприємства.

Споживачі можуть вибирати постачальника, що відповідає їхнім потребам та пропонує вигідні умови. Вони мають право на зміну постачальника без додаткових витрат.

3. Регулювання ринку державним регулятором.

Ринок електроенергії в Україні регулюється кількома органами:

А. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (НКРЕКП).

НКРЕКП відповідає за встановлення правил і тарифів на передачу, розподіл та постачання електроенергії, а також за регулювання діяльності учасників ринку.

Б. Оператор системи передачі (НЕК “Укренерго”).

“Укренерго” відповідає за управління та обслуговування магістральних електромереж, забезпечує надійність і стабільність електропостачання.

В. Оператори систем розподілу (Обленерго).

Ці компанії відповідають за розподіл електроенергії до кінцевих споживачів і обслуговування розподільчих мереж.

4. Особливості ринку електроенергії.

Захищені споживачі - вразливі категорії споживачів, такі як домогосподарства, можуть отримувати електроенергію за регульованими тарифами.

“Зелені” тарифи: Підтримка виробництва електроенергії з відновлюваних джерел через спеціальні тарифи.

Вільний вибір постачальника - споживачі мають право вільно вибирати постачальника електроенергії.

Ринок електроенергії в Україні спрямований на підвищення ефективності та конкуренції, забезпечення надійного та стабільного електропостачання, а також на інтеграцію з європейськими ринками.

Ринок електроенергії в Україні функціонує за моделлю, що включає кілька основних сегментів, які забезпечують виробництво, постачання та споживання електроенергії. Ця модель була введена в дію в липні 2019 року

відповідно до Закону України “Про ринок електричної енергії”. Основні сегменти ринку включають:

1. Оптовий ринок електроенергії

Оптовий ринок електроенергії включає торгівлю великими обсягами електроенергії між виробниками, постачальниками, трейдерами та споживачами. Цей ринок поділяється на кілька сегментів:

А. Ринок двосторонніх договорів.

Цей сегмент передбачає укладення довгострокових угод між виробниками та споживачами (або постачальниками) електроенергії. Двосторонні договори дозволяють фіксувати ціну та обсяги поставок на тривалий період.

Б. Ринок “на добу наперед” (РДН).

РДН є основним ринком, де відбувається торгівля електроенергією на наступну добу. Торгівля здійснюється через аукціони, де учасники подають заявки на купівлю та продаж електроенергії. Ціни встановлюються на основі рівноваги між попитом і пропозицією.

В. Внутрішньодобовий ринок (ВДР).

ВДР дозволяє учасникам ринку коригувати свої обсяги купівлі та продажу електроенергії протягом доби. Цей ринок забезпечує гнучкість для балансування системи.

Г. Балансуючий ринок.

Балансуючий ринок відповідає за забезпечення балансування виробництва та споживання електроенергії в реальному часі. Якщо попит або пропозиція змінюються, на цьому ринку здійснюються операції для забезпечення стабільності системи.

2. Ринок роздрібної торгівлі електроенергією.

Цей ринок включає постачання електроенергії кінцевим споживачам — домогосподарствам, бізнесам та державним установам.

Основні учасники:

А. Постачальники електроенергії – електростанції та децентралізовані.

Постачальники купують електроенергію на оптовому ринку та продають її споживачам. Вони можуть пропонувати різні тарифні плани та умови обслуговування.

Б. Споживачі електроенергії – побутові та промислові.

Споживачі можуть вибирати постачальника, що відповідає їхнім потребам та пропонує вигідні умови. Вони мають право на зміну постачальника без додаткових витрат.

3. Регулювання ринку – національний регулятор.

Ринок електроенергії в Україні регулюється кількома органами:

А. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (НКРЕКП).

НКРЕКП відповідає за встановлення правил і тарифів на передачу, розподіл та постачання електроенергії, а також за регулювання діяльності учасників ринку.

Б. Оператор системи передачі (НЕК “Укренерго”).

“Укренерго” відповідає за управління та обслуговування магістральних електромереж, забезпечує надійність і стабільність електропостачання.

В. Оператори систем розподілу (Обленерго).

Ці компанії відповідають за розподіл електроенергії до кінцевих споживачів і обслуговування розподільчих мереж.

4. Особливості ринку.

Захищені споживачі - вразливі категорії споживачів, такі як домогосподарства, можуть отримувати електроенергію за регульованими тарифами. “Зелені” тарифи - підтримка виробництва електроенергії з відновлюваних джерел через спеціальні тарифи. Вільний вибір постачальника - споживачі мають право вільно вибирати постачальника електроенергії. Ринок електроенергії в Україні спрямований на підвищення ефективності та конкуренції, забезпечення надійного та стабільного електропостачання, а також на інтеграцію з європейськими ринками.

1.3. Принципи генерації електричної енергії

Станом на останні доступні дані, світовий ринок електроенергії базується на декількох основних видах вироблення електричної енергії. Питома вага кожного з них може варіюватися в залежності від регіону та країни, однак глобальні тренди можуть бути узагальнені наступним чином:

1. Теплові електростанції (ТЕС):

Вугілля - приблизно 35-40% світового виробництва електроенергії.

Природний газ - приблизно 23-25% світового виробництва електроенергії.

Нафта - менше 5% світового виробництва електроенергії, головним чином у країнах з обмеженим доступом до інших джерел.

2. Відновлювані джерела енергії:

Гідроелектростанції (ГЕС) - близько 15-20% світового виробництва електроенергії. Це одне з найстаріших і найрозповсюдженіших джерел відновлюваної енергії. Вітрова енергія - приблизно 7-9% світового виробництва електроенергії. Цей сектор швидко зростає завдяки зменшенню вартості технологій. Сонячна енергія - близько 3-5% світового виробництва електроенергії. Сонячні фотоелектричні системи активно розвиваються, особливо в країнах з високим рівнем інсоляції. Біоенергія - близько 2-3% світового виробництва електроенергії. Включає використання біомаси та біогазу.

Інші відновлювані джерела (геотермальна енергія, морська енергія тощо): Менше 1% світового виробництва електроенергії. Атомні електростанції (АЕС):

Атомна енергетика складає приблизно 10% світового виробництва електроенергії. Вона є важливим джерелом безвуглецевої електроенергії.

Питома вага видів вироблення електроенергії: Теплова енергетика (вугілля, газ, нафта): ~60-65%. Відновлювані джерела енергії: ~26-30%

Атомна енергетика: ~10%.

Ці цифри є узагальненими і можуть відрізнятися залежно від регіону. Наприклад, у Європейському Союзі частка відновлюваних джерел енергії значно вища, ніж у світовому масштабі, завдяки активній політиці підтримки зелених технологій. Водночас, у країнах, де є значні запаси вугілля або газу, ці ресурси можуть мати більшу питому вагу у виробленні електроенергії.

Енергосистема України складається з кількох основних компонентів, які забезпечують виробництво, передачу, розподіл і споживання електроенергії. Основні складові енергосистеми України включають:

1. Виробництво електроенергії

А. Теплові електростанції (ТЕС)

Виробляють значну частину електроенергії в Україні, використовуючи вугілля, природний газ і мазут. Найбільші ТЕС знаходяться в центральній та східній частинах країни.

Б. Атомні електростанції (АЕС). Атомна енергетика є основним джерелом безвуглецевої електроенергії в Україні. В країні працюють чотири АЕС: Запорізька, Рівненська, Хмельницька та Південноукраїнська, що загалом мають 15 енергоблоків.

В. Гідроелектростанції (ГЕС). ГЕС використовують енергію води для виробництва електроенергії. Основні ГЕС розташовані на Дніпрі та інших річках, найбільші з них включають ДніпроГЕС, Каховську ГЕС та Київську ГЕС.

Г. Відновлювані джерела енергії.

Україна активно розвиває відновлювану енергетику, зокрема сонячні, вітрові електростанції та біоенергетику. Вітрові електростанції розташовані переважно в південних областях, а сонячні — в регіонах з високою інсоляцією.

2. Передача електроенергії – лінії та станції розподілу.

А. Магістральні електричні мережі

Високовольтні лінії електропередачі (ЛЕП), що забезпечують передачу електроенергії від великих електростанцій до розподільчих мереж. Оператором магістральних електричних мереж в Україні є НЕК “Укренерго”.

Б. Розподільчі мережі – магістральні та локальні.

Забезпечують розподіл електроенергії від підстанцій до кінцевих споживачів. Операторами розподільчих мереж є регіональні енергокомпанії (обленерго). 3. Споживання електроенергії промисловими та побутовими споживачами.

А. Промислові споживачі – підприємства різних форм власності. Включають великі промислові підприємства, які споживають значні обсяги електроенергії, зокрема металургійні, хімічні та машинобудівні заводи.

Б. Комунально-побутові споживачі. Включають домогосподарства, заклади освіти, охорони здоров’я, комунальні служби та інші споживачі, що використовують електроенергію для побутових потреб. В. Сільське господарство та харчоперробка.

Споживає електроенергію для зрошення, зберігання продукції та інших аграрних потреб. 4. Регулювання та управління

А. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (НКРЕКП)

Регулює діяльність учасників енергетичного ринку, встановлює тарифи на передачу та розподіл електроенергії, а також контролює дотримання нормативних вимог. Б. Міністерство енергетики України

Відповідає за формування енергетичної політики, забезпечення стабільності енергопостачання та впровадження нових технологій.

В. Держенергоефективності

Агенція, що займається питаннями енергоефективності та розвитку відновлюваних джерел енергії.

5. Інтеграція з європейськими ринками

Україна працює над інтеграцією своєї енергетичної системи з європейськими енергетичними ринками. Це включає синхронізацію роботи з ENTSO-E, об’єднаною енергетичною мережею країн ЄС, а також впровадження європейських стандартів і правил на енергетичному ринку.

6. Балансування та резервні потужності

Для забезпечення стабільності енергосистеми використовуються балансуючі ринки та резервні потужності, включаючи швидкореагуючі газові та гідроелектростанції.

РОЗДІЛ 2
ЗАПОРІЖЖЯОБЛЕНЕРГО, ЯК СУБ'ЄКТ ВІЛЬНОГО РИНКУ

2.1. Європейські тарифи

У Європі тарифи на електроенергію значно різняться між країнами через різні економічні умови, джерела енергії та податкову політику. Середні тарифи на електроенергію для домогосподарств станом на 2024 рік становлять:

1. Данія: €0.53 за кВт·год.
2. Німеччина: €0.52 за кВт·год.
3. Бельгія: €0.44 за кВт·год.
4. Італія: €0.46 за кВт·год.
5. Іспанія: €0.37 за кВт·год.
6. Чехія: €0.37 за кВт·год.
7. Франція: €0.21 за кВт·год.

Ціни на електроенергію залежать від багатьох факторів, включаючи вартість виробництва, витрати на передачу і розподіл, податки та субсидії. Деякі країни, як, наприклад, Чехія та Німеччина, запроваджують обмеження на ціни або субсидії для пом'якшення впливу високих цін на споживачів.

Крім того, країни з високою часткою відновлюваних джерел енергії, як-от Данія та Німеччина, мають відносно високі тарифи через вищі витрати на підтримку зеленої енергетики. Водночас деякі країни, як-от Франція, мають нижчі тарифи завдяки широкому використанню ядерної енергетики.

Для порівняння тарифів та деталей щодо кожної країни, зокрема зміни тарифів протягом року, можна звернутися до звітів і статистичних даних, доступних на спеціалізованих платформах, таких як Bruegel та World Population Review.

З 1 червня 2024 року в Україні діє новий тариф на електроенергію для населення. Тариф становить 4,32 грн за кВт·год незалежно від обсягу споживання. Рішення про підвищення тарифу було прийнято у зв'язку з необхідністю відновлення енергетичної інфраструктури, що постраждала

внаслідок війни, а також через загальне зростання витрат на підтримку енергосистеми [ОВ] [ОВ] [ОВ].

До підвищення, тариф на електроенергію становив 2,64 грн за кВт·год для споживання до 100 кВт·год на місяць і 4,8 грн за кВт·год для споживання понад цей ліміт. Зараз тариф є фіксованим для всіх категорій споживачів.

Ці тарифи є частиною заходів для стабілізації енергетичного сектора країни в умовах триваючих військових дій та економічних викликів.

2.2. Основні постачальники електроенергії в Запоріжжі

ДТЕК (DTEK) — найбільша приватна енергетична компанія в Україні, яка займається видобутком вугілля, виробництвом електроенергії, її передачею та розподілом, а також енергоефективними проектами. Компанія була заснована в 2005 році і є частиною групи компаній “System Capital Management” (SCM), що належить українському бізнесмену Рінату Ахметову.

Основні напрямки діяльності ДТЕК:

1. Видобуток вугілля:

ДТЕК управляє найбільшими вугільними шахтами України, забезпечуючи значну частку видобутку вугілля в країні. Компанія контролює видобуток антрацитового та газового вугілля, що використовується як паливо на теплових електростанціях (ТЕС).

2. Виробництво електроенергії:

Компанія володіє та управляє численними ТЕС, зокрема такими великими, як Запорізька ТЕС, Бурштинська ТЕС, Ладижинська ТЕС та інші. ДТЕК також активно розвиває виробництво електроенергії з відновлюваних джерел, таких як вітрові та сонячні електростанції.

3. Передача та розподіл електроенергії:

ДТЕК володіє мережевими компаніями, які забезпечують передачу та розподіл електроенергії в різних регіонах України, включаючи Київську, Донецьку, Дніпропетровську області та інші.

4. Енергоефективність та інновації:

Компанія реалізує проекти, спрямовані на підвищення енергоефективності, зниження втрат електроенергії та впровадження сучасних технологій в енергетиці. ДТЕК також активно інвестує в цифровізацію та модернізацію своїх активів.

Економічні та виробничі показники:

1. Обсяги виробництва:

ДТЕК є найбільшим виробником електроенергії в Україні, забезпечуючи значну частину енергетичних потреб країни. Виробництво електроенергії компанії покриває понад 25% споживання в країні.

2. Фінансові показники:

ДТЕК демонструє стабільні фінансові показники, незважаючи на економічні виклики та геополітичну ситуацію в регіоні. Компанія активно інвестує в розвиток та модернізацію своїх активів, а також у розвиток відновлюваної енергетики.

3. Соціальна відповідальність:

ДТЕК реалізує численні проекти корпоративної соціальної відповідальності, спрямовані на підтримку громад, де працюють її активи, розвиток місцевої інфраструктури, покращення екологічної ситуації та ін.

4. Міжнародне співробітництво:

Компанія активно співпрацює з міжнародними фінансовими інституціями, включаючи Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР) та Міжнародний валютний фонд (МВФ), з метою залучення інвестицій для розвитку енергетичного сектору України.

Виклики та перспективи:

ДТЕК стикається з численними викликами, такими як енергетична криза, викликана військовими діями на сході України, зміни в регуляторній політиці та вимоги до екологічної стійкості. Водночас компанія має значний потенціал для розвитку, особливо в сегменті відновлюваних джерел енергії та підвищення енергоефективності.

Запоріжжяобленерго є оператором системи розподілу електроенергії в Запорізькій області України. Компанія займається передачею та розподілом електроенергії, забезпечуючи електропостачання для промислових, комерційних та побутових споживачів.

Основні виробничі та економічні показники:

1. Обсяг розподіленої електроенергії: Компанія забезпечує передачу значних обсягів електроенергії, які щорічно обчислюються у мільярдах кВт·год.

2. Тарифи: На 2024 рік тарифи на розподіл електроенергії для побутових споживачів встановлені згідно з регуляторними вимогами та залежать від класу напруги та інших факторів.

3. Інфраструктура: Підприємство має розгалужену мережу електричних підстанцій і ліній електропередач, що забезпечують стабільне електропостачання в регіоні.

4. Інвестиції та модернізація: Компанія активно інвестує в модернізацію

Когенерація електроенергії — це технологія, яка дозволяє одночасно виробляти електроенергію та теплову енергію з одного джерела енергії. Цей процес відомий також як комбіноване виробництво тепла та електроенергії (Combined Heat and Power, CHP). Основні етапи технології включають:

1. Генерація електроенергії: Використовується паливо (наприклад, природний газ, вугілля, біомаса) для виробництва електроенергії в електрогенераторі.

2. Утилізація тепла: Тепло, яке виділяється під час виробництва електроенергії, не викидається в атмосферу, а використовується для опалення, гарячого водопостачання або промислових процесів.

3. Висока ефективність: Когенераційні установки мають значно вищий коефіцієнт корисної дії (ККД) порівняно зі звичайними електростанціями, оскільки вони використовують більшу частину енергії палива.

Переваги когенерації:

1. Енергоефективність: Підвищення загальної ефективності використання енергії, що зменшує споживання палива та витрати.

2. Зменшення викидів: Менше викидів парникових газів і забруднювальних речовин завдяки оптимальному використанню енергії.

3. Економія витрат: Зниження витрат на енергію для підприємств та домогосподарств.

Застосування:

Когенераційні установки застосовуються в промисловості, міських тепломережах, на підприємствах з великими потребами в теплі та електроенергії, а також у багатоквартирних житлових будинках.

2.3. Фінансовий стан та активи підприємства

Придбані (створені) малоцінні необоротні матеріальні активи зараховуються на баланс підприємства за первісною вартістю на підставі первинних документів, затверджених наказом Міністерства статистики України від 22.05.1996 р. № 145 (ф. № МШ-7; ф. №МШ -8) та наказом Міністерства статистики України від 21.06.1996 р. № 193 (форма М-11). Інвентарна картотека з малоцінних необоротних матеріальних активів не ведеться.

Підприємство прийняло рішення скористатися винятком, передбаченим МСФЗ (IFRS) 1, для підприємств, що вперше застосовують МСФЗ, та відображати свої основні засоби за первісною вартістю (складається з ціни придбання або вартості виробництва) за вирахуванням накопиченої амортизації станом на 31 грудня 2011 року у перехідному балансі. Таку справедливу вартість було прийнято підприємством як умовну вартість на дату переходу на МСФЗ.

Переоцінка об'єкта основних засобів може проводитись у разі, якщо залишкова вартість суттєво відрізняється від справедливої вартості на дату складання балансу. Кордоном суттєвості, з метою відображення переоцінки або зменшення корисності об'єктів основних засобів, приймається величина, яка

дорівнює 10-відсотковому відхиленню залишкової вартості об'єктів основних засобів
від їх справедливої вартості. Переоцінка основних засобів тієї групи, об'єкти якої вже переоцінювалися, надалі має проводитися з такою регулярністю, щоб їхня залишкова вартість суттєво не відрізнялася від справедливої вартості.

Переоцінка малоцінних необоротних матеріальних активів не проводиться.

Спочатку підприємство оцінює основні засоби за їх вартістю за вирахуванням накопиченої амортизації та накопичених збитків від знецінення. Сума дооцінки, що входить до складу власного капіталу, переноситься у нерозподілений прибуток, коли припиняється визнання відповідного активу.

Підприємство не визнає у фінансовій звітності вартість житлового фонду, що належить державі, проте утримується на балансі. На такі об'єкти підприємство формує резерви.

Початкова вартість безоплатно отриманих основних засобів визнаватиметься відповідно до п. 26 МСБО (IAS) 20 "Облік державних субсидій та розкриття інформації про державну допомогу" за першим методом, згідно з яким грант відображається як відстрочений дохід, який визнається як дохід на систематичній основі протягом строку корисного використання активу.

Амортизація основних засобів здійснюється згідно з пп. 43-49 МСБО 16 "Основні засоби". Кожен об'єкт основних засобів амортизується окремо. Сума амортизаційних відрахувань за кожний період визнається у складі прибутку чи збитку.

Нарахування амортизації (зносу) здійснюється у наступному порядку: на основні засоби нарахування амортизації проводити протягом строку корисного використання (експлуатації) об'єкта, що встановлюється підприємством при визнанні цього об'єкта активом (при зарахуванні на баланс),
та призупиняється на період його реконструкції, модернізації, добудови, дообладнання, консервації та ремонту.

Визначення строку корисного використання (експлуатації) проводиться відповідно до додатка 3 "Таблиця строків експлуатації основних засобів ПАТ Запоріжжяобленерго".

Амортизація основних засобів нараховується із застосуванням прямолінійного методу, за яким річна сума амортизації визначається розподілом вартості, що амортизується, на очікуваний період часу використання об'єкта основних засобів.

Земля не амортизується, оскільки неможливо надійно оцінити термін корисного використання.

Вартістю, яка амортизується є первісна вартість або переоцінена вартість необоротних активів за вирахуванням їх ліквідаційної вартості, яка прирівнюється на підприємстві до нуля.

На основні засоби вартістю до 20000 грн (малоцінними необоротними матеріальними активами) амортизація нараховується у першому місяці використання об'єкта у розмірі 100 відсотків його вартості, списання зазначених об'єктів проводиться у місяці вибуття внаслідок невідповідності
критеріям визнання активом (зокрема, при визнанні непридатними для експлуатації). Підприємство не визнає у балансовій вартості об'єкта основних засобів витрати на ремонт та технічне обслуговування об'єкта. Ці витрати визнаються у складі прибутку чи збитку у міру їх винникнення.

Основними засобами підприємства є матеріальні активи, які утримуються з метою використання їх у процесі виробництва чи постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних та соціально-культурних функцій. Вартісний критерій встановлюється на суму понад 20 000 грн. за одиницю, крім необоротних активів технологічного
призначення (спеціалізовані лінії, пристрої, силові машини та обладнання), транспорт та будівлі, що включаються до складу основних засобів, незалежно від вартості та строком служби більше одного року. Придбані (створені) основні засоби зараховуються на баланс підприємства за первісною

вартістю. Оцінка після визнання здійснюється на основі моделі собівартості: об'єкт основних засобів обліковується за його собівартістю мінус будь-яка накопичена амортизація та будь-які накопичені збитки від зменшення корисності (п. 30 МСБО 16 "Основні засоби") Модель собівартості застосовується до всіх класів основних засобів за винятком класу Транспортні засоби.

До класу Транспортні засоби Товариство застосовує модель переоцінки згідно з п. 31 МСБО 16 "Основні засоби".

До малоцінних необоротних матеріальних активів відносяться матеріальні активи, очікуваний строк корисного використання яких більше одного року, первісна вартість яких не перевищує 20 000 грн. за одиницю, крім необоротних активів технологічного призначення (спеціалізовані лінії
обладнання, силові машини та обладнання), транспортні засоби та будівлі, що включаються до складу основних засобів, незалежно від вартості.

Придбані (створені) малоцінні необоротні матеріальні активи зараховуються на баланс підприємства за первісною вартістю на підставі первинних документів, затверджених наказом Міністерства статистики України від 22.05.1996 р. № 145 (ф. № МШ-7; ф. №МШ -8) та наказом Міністерства статистики України від 21.06.1996 р. № 193 (форма М-11). Інвентарна картотека з малоцінних необоротних матеріальних активів не ведеться.

Підприємство прийняло рішення скористатися винятком, передбаченим МСФЗ (IFRS) 1, для підприємств, що вперше застосовують МСФЗ, та відображати свої основні засоби за первісною 24 вартістю (складається з ціни придбання або вартості виробництва) за вирахуванням накопиченої амортизації станом на 31 грудня 2011 року у перехідному балансі. Таку справедливу вартість було прийнято підприємством як умовну вартість на дату переходу на МСФЗ.

Переоцінка об'єкта основних засобів може проводитись у разі, якщо залишкова вартість суттєво відрізняється від справедливої вартості на дату складання балансу. Кордоном суттєвості, з метою відображення переоцінки або

зменшення корисності об'єктів основних засобів, приймається величина, яка дорівнює 10-відсотковому відхиленню залишкової вартості об'єктів основних засобів від їх справедливої вартості.

Переоцінка основних засобів тієї групи, об'єкти якої вже переоцінювалися, надалі має проводитися з такою регулярністю, щоб їхня залишкова вартість суттєво не відрізнялася від справедливої вартості.

Переоцінка малоцінних необоротних матеріальних активів не проводиться.

Спочатку підприємство оцінює основні засоби за їх вартістю за вирахуванням накопиченої амортизації та накопичених збитків від знецінення. Сума дооцінки, що входить до складу власного капіталу, переноситься у нерозподілений прибуток, коли припиняється визнання відповідного активу.

Підприємство не визнає у фінансовій звітності вартість житлового фонду, що належить державі, проте утримується на балансі. На такі об'єкти підприємство формує резерви.

Початкова вартість безоплатно отриманих основних засобів визнаватиметься відповідно до п. 26 МСБО (IAS) 20 "Облік державних субсидій та розкриття інформації про державну допомогу" за першим методом, згідно з яким грант відображається як відстрочений дохід, який визнається як дохід на систематичній основі протягом строку корисного використання активу.

Амортизація основних засобів здійснюється згідно з пп. 43-49 МСБО 16 "Основні засоби". Кожен об'єкт основних засобів амортизується окремо. Сума амортизаційних відрахувань за кожний період визнається у складі прибутку чи збитку.

Нарахування амортизації (зносу) здійснюється у наступному порядку: на основні засоби нарахування амортизації проводити протягом строку корисного використання (експлуатації) об'єкта, що встановлюється підприємством при визнанні цього об'єкта активом (при зарахуванні на баланс),

та призупиняється на період його реконструкції, модернізації, добудови, дообладнання, консервації та ремонту.

Визначення строку корисного використання (експлуатації) проводиться відповідно до додатка 3 "Таблиця строків експлуатації основних засобів ПАТ Запоріжжяобленерго".

Амортизація основних засобів нараховується із застосуванням прямолінійного методу, за яким річна сума амортизації визначається розподілом вартості, що амортизується, на очікуваний період часу використання об'єкта основних засобів.

Земля не амортизується, оскільки неможливо надійно оцінити термін корисного використання.

Вартістю, яка амортизується є первісна вартість або переоцінена вартість необоротних активів за вирахуванням їх ліквідаційної вартості, яка прирівнюється на підприємстві до нуля.

На основні засоби вартістю до 20 000 грн (малоцінними необоротними матеріальними активами) амортизація нараховується у першому місяці використання об'єкта у розмірі 100 відсотків його вартості, списання зазначених об'єктів проводиться у місяці вибуття внаслідок невідповідності
критеріям визнання активом (зокрема, при визнанні непридатними для експлуатації) .

На території Запорізької області з перших днів введення воєнного стану в Україні проходять активні бойові дії, майже всі райони області знаходяться під окупацією агресора. В районах, де проходять активні бойові дії значна частина підприємств припинила свою роботу, а населення масово виїхало з районів та населених пунктів, де є загроза життю через активні обстріли та проходження лінії фронту.

Наслідком введення воєнного стану на території України та проведення бойових дій, зокрема на території Запорізької області, рівень розрахунків споживачів електричної енергії та електропостачальників за надані послуги з розподілу електричної енергії значно погіршився, а в населених пунктах, де безпосередньо проводяться бойові дії, такі розрахунки взагалі припинились.

В Запорізькій області ведуться бойові дії, або знаходяться в тимчасовій окупації 4 адміністративних районів згідно переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією та один район територія можливих бойових дій, затвердженому Наказом Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України від 22.12.2022 року № 309 (зі змінами), відповідно до Постанови КМУ від 06.12.2022 року № 1364 «Деякі питання формування переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих РФ»): Бердянський район; Василівський район; Запорізький район; Мелітопольський район; Пологівський район.

Зазначена ситуація призводить до значного погіршення фінансового стану та негативно впливає на стан розрахунків ПАТ "Запоріжжяобленерго" з учасниками ринку електричної енергії.

Заборгованість перед бюджетом зі сплати ПДВ та штрафних санкцій з ПДВ станом на 01.01.2024 року складає 627 млн. грн., з якої 571 млн. грн. заборгованість з ПДВ та 56 млн. грн. штрафних санкцій за несвоєчасну сплату ПДВ та несвоєчасну реєстрацію податкових накладних.

Розмір простроченої заборгованості на користь ДП «Енергоринок», що може бути стягнута в примусовому порядку, становить 680 432 тис.грн. (411 879 тис.грн. заборгованість за електричну енергію та 268553 тис.грн. штрафних санкцій).

Кредиторська заборгованість перед ПрАТ "НЕК "Укренерго" складає 1 270 801 тис. грн, в тому числі за врегулювання небалансів 409851 тис. грн, за послуги з передачі 288429 тис. грн, та за послуги з диспетчерського (оперативно-технологічного) управління 572521 тис. грн.

Дебіторська заборгованість споживачів перед ПАТ "Запоріжжяоленерго" за активну електроенергію, відпущену до 01.01.2019 року, складає 1 217 113 тис. грн, з якої більшу частину становить заборгованість ТОВ "Запорізький титано-магнієвий комбінат" в сумі 778 186 тис. грн. Заборгованість за послуги з розподілу електроенергії складає 986 008 тис. грн, з якої 743 415 тис. грн це

заборгованості ТОВ "Запоріжжяелектропостачання".

Заборгованість з виплати заробітної плати станом на 31.12.2023 року відсутня. Керівництвом товариства було докладено максимум зусиль для своєчасної виплати заробітної плати протягом 2022 року.

До значного погіршення фінансового стану ПАТ "Запоріжжяобленерго" також призводять наступні фактори:

- постійні пошкодження та руйнування енергетичної інфраструктури через воєнні бойові дії;

- відсутність контролю над об'єктами, які розташовані на тимчасово окупованій території впливає на господарську діяльність підприємства та можливість генерувати основні грошові потоки.

Підприємство планує провести оцінку збитків від втрати контролю над майном за результатами діяльності протягом трьох місяців після відновлення можливості контролю над цими об'єктами. Обсяг грошових потоків суттєво знизився.

5. Опис політики щодо досліджень та розробок, сума витрат на дослідження та розробку за звітний рік.

У звітному році ПАТ «Запоріжжяобленерго» досліджень та розробок не проводило.

Інформація щодо продуктів (товарів або послуг) особи:

1) опис продуктів (товарів та/або послуг), які виробляє/надає особа;

Відповідно до законів України "Про ліцензування видів господарської діяльності", "Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг" та "Про ринок електричної енергії" Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг Постановою від 13.11.2018 року № 1415 видала ПАТ "Запоріжжяобленерго" ліцензію на право провадження господарської діяльності з розподілу електричної енергії у межах місць провадження господарської діяльності, а саме на території Запорізької області в межах розташування системи розподілу електричної енергії, що перебуває у власності

ПАТ "Запоріжжяобленерго", та електричних мережах інших власників, які приєднані до мереж ліцензіата (з якими укладені відповідні договори згідно з законодавством). Цією ж постановою ану-льовано з 01 січня 2019 року раніше видані ПАТ "Запоріжжяобленерго" ліцензії на право провадження господарської діяльності з передачі електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами та на право провадження господарської діяльності з постачання електричної енергії за регульованим тарифом на підставі пункту 13 розділу XVII "Прикінцеві та перехідні положення" Закону України "Про ринок електричної енергії".

ПАТ «Запоріжжяобленерго» у 2023 році здійснювало ліцензовану діяльність з розподілу електричної енергії на території Запорізької області, забезпечуючи розподіл електричної енергії 24 979 юридичним споживачам та 760 087 побутовим споживачам. Послуги з розподілу електричної енергії здійснюються відповідно до умов Договору споживача на надання послуг з розподілу електричної енергії. В межах діяльності з розподілу електричної енергії Товариство:

- надає послуги з укладання договорів приєднання до електричних мереж, розробляє та погоджує проєктно-кошторисну документацію, виконує електромонтажні роботи з приєднання;
- виконує роботи з капітального, поточного ремонту та технічного обслуговування електричних мереж та об’єктів енергетики;
- здійснює будівництво нових та модернізацію існуючих енергетичних об’єктів на всієї території здійснення ліцензійної діяльності;
- впроваджує заходи автоматизації та телемеханіззації виробничого процесу розподілу електричної енергії;
- здійснює заходи щодо навчання, підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації персоналу.

2) обсяги виробництва (у натуральному та грошовому виразі);

У 2023 році надано послуг з розподілу електричної енергії на 3 196 624 747 тис.кВтг. на суму 2 466 005 тис. грн. з ПДВ за тарифами, встановленими

НКРЕКП на відповідні періоди, на підставі договорів про надання послуг з розподілу, укладених зі споживачами, електроустановки яких приєднані до системи розподілу електричної енергії ПАТ «Запоріжжяобленерго», та з електропостачальниками, які мають відповідні ліцензії.

Оплачено за послуги з розподілу електричної енергії від споживачів та постачальників електричної енергії - 2 511 362,9 тис. грн. Послуги з розподілу були оплачені або споживачами або електропостачальниками електричної енергії відповідно до умов договору.

В межах стимулюючого регулювання відбувається залучення інвестицій, скорочення неефективних витрат, інше, що дозволяє ПАТ "Запоріжжяобленерго":

- здійснювати якісний розподіл електричної енергії;
- впроваджувати заходи щодо зниження кількості та тривалості перерв в електропостачанні;
- проводити якісну роботу по зменшенню технологічних втрат електричної енергії в електромережах.

В 2023 році для ПАТ "Запоріжжяобленерго" діяли наступні тарифи на послуги з розподілу електричної енергії із застосуванням стимулюючого регулювання:

- на період з 01 січня 2023 року по 31 березня 2023 року включно, встановлені постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (далі - НКРЕКП) від 17.12.2021 № 2597 на рівні:

для 1 класу напруги - 110,98 грн/МВт·год (без урахування ПДВ);

для 2 класу напруги - 962,56 грн/МВт·год (без урахування ПДВ);

- на період з 01 квітня 2023 року по 30 червня 2023 року включно, встановлені постановою НКРЕКП від 30.03.2023 № 557 зі змінами від 27.04.2023 № 773 на рівні:

для 1 класу напруги – 126,14 грн/МВт·год (без урахування ПДВ);

для 2 класу напруги – 1014,74 грн/МВт·год (без урахування ПДВ);

- на період з 01 липня 2023 року по 30 вересня 2023 року включно, встановлені постановою НКРЕКП від 30.03.2023 № 557 зі змінами від 23.05.2023 № 916 на рівні:

для 1 класу напруги – 147,14 грн/МВт·год (без урахування ПДВ);

для 2 класу напруги – 1086,98 грн/МВт·год (без урахування ПДВ);

- на період з 01 жовтня 2023 року по 31 грудня 2023 року включно, встановлені постановою НКРЕКП від 30.03.2023 № 557 зі змінами від 29.09.2023 № 1786 на рівні:

для 1 класу напруги – 155,16 грн/МВт·год (без урахування ПДВ);

для 2 класу напруги – 1185,68 грн/МВт·год (без урахування ПДВ).

Процедура встановлення та детальний механізм розрахунку тарифів на послуги з розподілу електричної енергії визначені Порядком встановлення (формування) тарифів на послуги з розподілу електричної енергії, затвердженим постановою НКРЕКП від 05 жовтня 2018 року № 1175.

З метою поступового підвищення рівнів тарифів на послуги з розподілу електричної енергії з дотриманням норм Порядку № 1175 здійснено розрахунок тарифів на календарний рік та відсоток зростання тарифів розтерміновано на три етапи підвищення.

Витрати ПАТ "Запоріжжяобленерго" на 2023 рік розраховувалися виходячи з витрат у діючий структурі тарифів на послуги з розподілу електричної енергії із застосуванням стимулюючого регулювання на 2022 рік, встановлених НКРЕКП постановою від 17.12.2021 року № 2597, які були розподілені на операційні контрольовані та операційні неконтрольовані витрати.

При розрахунку контрольованих витрат загальний показник ефективності врахований на рівні 0%, відповідно до постанови НКРЕКП від 23.07.2013 № 1009 зі змінами "Про встановлення параметрів регулювання, що мають довгостроковий строк дії, для цілей стимулюючого регулювання".

До контрольованих витрат віднесено зокрема витрати на оплату праці, розрахунок зроблено відповідно до Порядку визначення витрат на оплату праці, які враховуються у тарифах на послуги з розподілу електричної енергії,

передачі електричної енергії, диспетчерського (оперативно-технологічного) управління, послуги постачальника універсальних послуг, виробництво теплової та виробництво електричної енергії, затвердженого постановою НКРЕКП від 26.10.2015 № 2645 (зі змінами). Оскільки відсутня статистична інформація за період січень – серпень 2022 року щодо середньомісячної заробітної плати штатного працівника, задіяного у промисловості в розрізі регіонів України, зазначену статтю визначено з урахуванням середніх рівнів заробітної плати з розрахунку на одного штатного працівника, зайнятого у промисловості Запорізької області у січні-серпні 2021 року, а також прогнозного річного індексу зростання номінальної заробітної плати.

До неконтрольованих витрат віднесено: витрати на послуги оператора системи передачі; витрати на послуги диспетчерського (оперативно-технологічного) управління; витрати на здійснення операцій купівлі-продажу на ринку "на добу наперед" та внутрішньодобовому ринку"; сума відрахувань коштів первинним профспілковим організаціям; відрахування на соціальні заходи; сума 32 внесків на регулювання; витрати на спільне використання технологічних електричних мереж; інші неконтрольовані витрати.

При цьому, при розрахунку операційних неконтрольованих витрат враховано наступне: єдиний соціальний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування визначено у розмірі 22% від фонду оплати праці, сума відрахувань коштів первинним профспілковим організаціям визначено на рівні 0,3 % від витрат на оплату праці; внески на регулювання розраховано виходячи із загальних витрат (необхідного доходу) та планової ставки внеску на регулювання на 2023 рік, яку відповідно до постанови НКРЕКП від 28.06.2022 № 650 визначено на рівні 0,090 відсотка.

Витрати на послуги оператора системи передачі, витрати на послуги з диспетчерського (оперативно-технологічного) управління, вартість прогнозованих витрат, пов'язаних з купівлею електричної енергії з метою компенсації технологічних витрат електричної енергії на її розподіл визначено

на підставі обсягів технологічних витрат електричної енергії на її розподіл електричними мережами, врахованих в діючих тарифах 2022 року.

Амортизацію, прибуток на регуляторну базу активів, яка створена до та після переходу на стимулююче регулювання, НКРЕКП прийнято залишити на рівні, врахованому в діючих тарифах 2022 року.

Прибуток, включений до необхідного доходу з розподілу електричної енергії розрахований на рівні 3% на регуляторну базу активів, яка створена на дату переходу до стимулюючого регулювання, та 3% на регуляторну базу активів, яка створена після переходу на стимулююче регулювання,
згідно із вимогами постанови НКРЕКП від 23.07.2013 № 1009 (зі змінами).

Також, згідно з постановою НКРЕКП від 23.07.2013 № 1009 (зі змінами), показник ефективності технологічних витрат електроенергії на 1 та 2 класі напруги для 2023 року встановлені на рівні 0 відносних одиниць.
Показник SAIDI (середня тривалість перерв у електропостачанні) має знижуватися рівномірно та до 2033 року товариство планує отримати в якості результату цільовий показник якості послуг для міської території не більше 150 хвилин, для сільської території - не більше 300 хвилин.

На формування валового результату вплинули наступні складові:

Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) у сумі 2 195 063 тис. грн, в тому числі дохід від:
− розподілу електричної енергії – 2 055 004 тис. грн;
− врегулюванням небалансів – 103 465 тис. грн;
оплати за перетоки реактивної електроенергії – 36 594 тис. грн.

Собівартість реалізованої продукції у сумі 2 320 041 тис. грн, в тому числі:
- купована електроенергія становить 1 099 636 тис. грн. У 2023 році на різних сегментах ринку електроенергії ПАТ "Запоріжжяобленерго" закупило 321 832 тис. кВт.г електроенергії з метою компенсації технологічних витрат електроенергії на її розподіл;
- умовно-постійна частина собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) у сумі 1 220 405 тис. грн., в тому числі:

- оплата праці та відрахування у сумі 576 356 тис. грн. , які встановлені на період з 01 квітня 2023 року по 30 червня включно, з 01 липня 2023 року по 30 вересня 2023 року включно, з 01 жовтня 2023 року по 31 грудня 2023 року включно).

- амортизація необоротних активів у сумі 86 951 тис.грн;

- послуги оператора системи передачі у сумі 125 453 тис. грн (за фактом діяв тариф на послуги передачі у розмірі 380,28 грн/МВтг діяв з 01.01.2023 до 31.03.2023, у розмірі 430,25 грн/МВтг діяв з 01.04.2023 по 30.06.2023 року та 485,10 грн/МВтг діяв з 01.07.2023 по 31.12.2023 року згідно постанови НКРЕКП №1788 від 21.12.2022);

- послуги з диспетчерського управління у сумі 295 171 тис. грн (за фактом діяв тариф на послуги передачі у розмірі 68,28 грн/МВтг діяв з 01.01.2023 до 31.03.2023, у розмірі 80,87 грн/МВтг діяв з 01.04.2023 по 30.06.2023 року та 95,54 грн/МВтг діяв з 01.07.2023 по 31.12.2023 року згідно постанови НКРЕКП № 1789 від 21.12.2022); 33 - сировина та матеріали у сумі 54 470 тис.грн;

- паливо-мастильні матеріали у сумі 17 510 тис.грн;

- витрати на ремонти та утримання основних засобів у сумі 15 703 тис.грн;

- витрати на електроенергію (господарські потреби) у сумі 19 724 тис.грн;

- послуги виробничого характеру у сумі 684 тис.грн;

- інші витрати - 28 383 тис. грн.

У 2023 році всього отримано коштів від споживачів та постачальників електричної енергії – 2 625 253,8 тис. грн., в т.ч.:

- за послуги з розподілу електричної енергії від споживачів та постачальників електричної енергії - 2 511 362,9 тис. грн.;

- за перетікання реактивної електроенергії від споживачів - 36 268,2 тис. грн.

- по актам порушення ПРРЕЕ – 13 818,0

- за електричну енергію, спожиту до 01.01.2019 у 2023 році – 63 804,7 тис. грн., в т.ч.:

- від юридичних споживачів – 60 806,5 тис. грн.;

- від побутових споживачів – 2 998,2 тис. грн.

ВИСНОВКИ І РЕКОМЕНДАЦІЇ

Дипломна робота бакалавра на тему: «Сучасні методики стратегічного планування на ПАТ «Запоріжжяобленерго» в умовах торговельних обмежень» в умовах воєнного часу є комплексним науковим дослідженням проблеми виживання великого енергетичного підприємства в умовах війни, обмежень, які виникають у зв'язку із динамікою бойових дій та відповідних наслідків ракетних ударів, руйнування ланцюгів генерації, обмежувальних санкцій відносно звичних клієнтів підприємства, мобілізації промислово-виробничого персоналу енергетичного дефіциту та бідності тощо.

Мета роботи – встановити ефективний механізм плпнування, які підприємство використовує для власного розвитку

Для досягнення мети встановлено та виконано наступні завдання:

- проаналізувати існуючі механізми планування підприємства ПАТ «Запоріжжяобленерго»;
- розглянути фактичну економічну ситуацію на ПАТ «Запоріжжяобленерго», що склалась у результаті дії військового стану та його наслідків;
- сформулювати низку пропозицій стосовно управління продажами та можливості використання нових каналів збуту з метою реінвестування та розвитку агропідприємства.

В роботі розглянуто теоретичне питання управління продажами, в результаті основної операційної діяльності підприємства та реінвестування у його розвиток, враховуючи наслідки війни та втрату більшої частини посівних активів компанією власника.

Так, сумарні можливості підприємства ПАТ «Запоріжжяобленерго» до війни та часткової окупації Запорізької області складали.

1,1 МВ розподільчих потужностей генерації та розподілу у Запорізькому, Веселівському, Якимівському районах, 290 осіб – штатного персоналу, в тому числі висококваліфіковані фахівці-енергетики.

Валовий дохід підприємства досягав 1,280 млн. грн щороку та постійно зростав до 15-20% та особливо за рахунок інвестиційної діяльності.

Війна примусила скоротити виробничу діяльність на 65%, що є інтегрованим показником для всіх сфер бізнесу в тому числі – продажах, що має стати майбутнім драйвером змін та розвитку підприємства.

Управління продажами агропідприємства можливе за дотриманням деяких важливих умов фінансової та господарської діяльності.

По-перше, необхідна належна прибутковість, тобто спроможність підприємства здійснювати продаж, утримувати свою частку ринку та отримувати відповідну ціну за продукцію в цільових регіонах.

Другим важливим фактором є можливість зменшення видатків, особливо – умовно-змінних, тобто тих, розмір яких залежить від обсягів продукції, що випускається підприємством для зовнішнього ринку в режимі експорту.

Налагодження схеми управління продажами та їх каналів дозволить правильно розподіляти напрямки експорту, формувати відповідні експортні партії для відправлення в інші регіони та забезпечувати розвиток підприємства, його поточні коротко та середньотермінові зобов’язання перед засновниками.

Важливими аспектами стратегічного планування підприємства є децентралізація постачання енергії від мобільних газових та когенераційних установок, особливо тих, що працюють на біогазі та підприємства з переробки побутового сміття та біомаси, розбудови сонячних електростанцій та застосування зонних тарифів. Треба усвідомити, що традиційний бізнес ДТЕК, що полягав у використанні теплових станцій, трансформації теплової у електричну енергію не є можливим, тому на перший план в стратегічному управління виступає використання нових відновлювальних джерел енергії.

Роботу виконано із використанням традиційних методів наукового дослідження, аналізу літератури, історичного досвіду підприємства та дій аналогічних суб’єктів господарювання у критичних ситуаціях, досвіду післявоєнного відновлення країни.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Дзядикевич Ю.В. Енергетичний менеджмент / Ю.В. Дзядикевич, М.В. Буряк, Р.І. Розум. – Тернопіль : Економічна думка, 2010. – 295 с.

2. Введення в енергетичний менеджмент : підручник / А.В. Праховник, Є.М. Іншеков, Є.А. Штогрин. – К. : НТУУ «КПІ», 2010. – 272 с.

3. Зеркалов Д.В. Енергозбереження в Україні. Монографія. / Д.В. Зеркалов. – К. : Основа, 2012. – 582 с.

4. Денисюк С.П. Теоретичні основи побудови систем енергетичного менеджменту в Україні / С.П. Денисюк, О.В. Бориченко // Енергетика: економіка, технології, екологія. – 2015. – №1. – С. 7-17.

5. Стратегія енергозбереження в Україні: Аналітично-довідкові матеріали у 2-х томах: Загальні засади енергозбереження / За ред. В.А. Жовтянського, М.М. Кулика, Б.С. Стогнія. – К. : Академперіодика, 2006. – Т.1. – 510 с.

6. Денисюк С. П. ISO 50001: цілі стандарту та перспективи його впровадження в Україні / С. П. Денисюк [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.reee.org.ua/download/trainings/%D0%A2%D0%9C_3_ISO_50001.pdf

7. Праховник А.В. Визначенні термінів і одиниць виміру та аналіз енергетичної ситуації / А.В. Праховник, Є.М. Іншеков // Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка. – 2006. – Вип. 5 (89). – С. 22-30.

8. Зінь М.М. Роль і місце енергетичного менеджменту в системі конкретних функцій менеджменту підприємством / М.М. Зінь, Ю.Б. Підгайний // Вісник КрНУ імені Михайла Остроградського. – № 1 (78). – 2013. – С. 148-152.